

ชัยรัตน์ กิตติคุณผดุง

ป๋มภาษาจีน

ป๋มภาษาจีน

80

บท

เจาะลึกอักษรจีนตั้งแต่แรกเริ่ม
เข้าใจภาษาจีนจากรากฐาน

◆◆◆

เงาะ

/

อักษร

/

จีน

◆◆◆

คำนำสำนักพิมพ์

ด้วยประสบการณ์ชีวิตที่พลิกผันสุดขีดของ อู๋ ชัยรัตน์ เด็กน้อยที่เกลียดภาษาจีนเข้าไส้ แต่กลับกลายมาเป็นผู้ก่อตั้ง “ปัมภาษาจีน” เพจสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนจีน ซึ่งผู้เรียนติดตามมากที่สุดเพจหนึ่ง ทำให้อู๋อยากจะทำหนังสือบอกเพื่อน ๆ ทุกคน ที่เรียนจีนแล้วรู้สึกว่ายาก อักษรจีนมันยากเกินจะจำ ให้หันมามองภาษาจีนจากจุดกำเนิด ถึงแม้มันจะดูโบราณนานปี แต่มุมมองนี้กลับเปลี่ยนอคติให้กลายเป็นความเข้าใจได้ และด้วยการมีความเข้าใจเป็นเสาหลักในการเรียนรู้นี้เอง อู๋จึงเชื่อว่าทุกคนจะไปไกลกว่า ตัวเองได้อย่างแน่นอน

พวกเรา ChineseBang 中文棒 ขอเชิญชวนเพื่อน ๆ มาเข้าใจภาษาจีนตั้งแต่ จุดเริ่มต้น และจุดประกายความสำเร็จในการเรียนการใช้ภาษาจีนกับ *เจาะอักษรจีน* กัน

ChineseBang 中文棒

เจาะอักษรจีน

ผู้เขียน : ชัยรัตน์ กิตติคุณผดุง

อาร์ตไดเรกเตอร์/ออกแบบปก : rabbithood studio

พิสูจน์อักษร : ชัยรัตน์ กิตติคุณผดุง

เรียงพิมพ์ : เบญจวรรณ แก้วสว่าง

จัดพิมพ์ : ชัยรัตน์ กิตติคุณผดุง

แยกสีและพิมพ์ : บริษัท ส.เอเซียเพรส (1989) จำกัด

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ห้ามลอกเลียนแบบ ทำซ้ำ หรือคัดลอกส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้

เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร

คำนำ

เคยคิดหรือเปล่าครับว่าอักษรจีนนี้มันจำยากเกินไป ทำไมเราต้องลากเส้นนั้นเส้นนี้มากมายไปหมด คิดไปแบบนี้แล้วบางทีมันก็ท้อ และยังไม่เข้าใจว่า มันเป็นอักษรภาพยังไง นำมาสู่ปัญหาในการจดจำ อักษรจีนทำให้เราจำอักษรจีนไม่ได้ และไม่อาจเรียนต่อไปในที่สุด ผมคือคนหนึ่งที่เคยเกลียดภาษาจีน และเลิกเรียนไปด้วยเหตุผลด้านบนนี้เอง

แต่อีก 8 ปีต่อมาเมื่อผมได้มีโอกาสกลับมาศึกษาภาษาจีนอีกครั้งและกลายเป็นผู้สอน ผมก็ได้ค้นพบว่า ปัญหาดังกล่าวก็ยังคงวนเวียนและไม่ได้ถูกคลี่คลายใด ๆ กลายเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ใคร ๆ หลายต่อหลายคนต้องเลิกเรียนภาษาจีนไป ด้วยความไม่เข้าใจ ที่มาบั่นทอนกำลังใจในการเรียนเช่นผม

และถ้าคุณกำลังมีความคิดเช่นเดียวกันนี้ หนังสือ *เจาะอักษรจีน* เล่มนี้ ก็คือคำตอบของผมที่มี ต่อปัญหาเหล่านั้นครับ เพราะผมเชื่อว่า อักษรจีน เข้าใจได้ และความเข้าใจนี้เองคือกุญแจสำคัญ ที่จะนำคุณไปถอดรหัสอักษรจีน อักษรภาพที่โบราณที่สุดและสวยงามที่สุดชนิดหนึ่งบนโลกใบนี้เลย ก็ว่าได้ มากไปกว่าความเข้าใจในที่มาของคำและความหมายแล้ว เรายังสามารถเข้าใจความคิด และอารยธรรมของชาวจีนโบราณได้อีกด้วย

ด้วยความเข้าใจในอักษรจีนอย่างถ่องแท้ จะเป็นพื้นฐานที่ดีที่จะนำพาคุณไปสู่ความสำเร็จในการเรียน ภาษาจีนในภายภาคหน้า
มาค้นพบที่มานำรู้ของอักษรจีน 80 ตัวที่จะเปลี่ยนมุมมองของคุณต่อภาษาจีนไปตลอดกาลกันครับ

加油 สู้ ๆ ☘

ชัยรัตน์ กิตติคุณผดุง

สารบัญ

日			rì —— ดวงอาทิตย์; วัน	1
	日 • 中	早	zǎo —— อรุณ; เช้า	2
	日 • 干	旱	hàn —— แห้ง; แล้ง; ขาดน้ำ	3
	日 • 乍	昨	zuó —— เมื่อวาน; อดีต	4
山			shān —— ภูเขา	5
	山 • 宗	崇	chóng — ชุนเขา; สูงใหญ่; เคารพนับถือ	6
	山 • 鸟, 鳥	島, 島	dǎo —— เกาะ	7
	山 • 朋	崩	bēng —— พัง; แตก; ทลาย	8
土			tǔ —— ดิน; ท้องถิ่น; ชนบท	9
	土 • 旦	坦	tǎn —— ราบเรียบ; ตรงไปตรงมา	10
	土 • 黑	墨	mò —— หมึก; ดำ; งานวาดเขียน	11
	土 • 鹿/小	尘, 塵	chén —— ฝุ่น; ผง	12
水			shuǐ —— สายน้ำ; น้ำ	13
	水 • 欠(ㇿ)	冰	bīng —— น้ำแข็ง; เย็นยะเยือก	14
	水(氵) • 立	泣	qì —— ร้องไห้; น้ำตา	15
	水(氵) • 包	泡	pào —— ฟอง; ล่องลอย; ใช้เวลานาน ๆ	16
火			huǒ —— ไฟ; ร้อน; ความโกรธ	17
	火 • 火	炎	yán —— ร้อนระอุ; อุณหภูมิสูง; อักเสบ	18
	火 • 宀	灾, 災	zāi —— ภัยพิบัติ	19
	火 • 人	光	guāng — แสง; สว่าง; จำ; โส่ง; ว้างเปล่า	20
	光 • 日	晃	huǎng — แสงจ้า; ตาพร่า; ส่าย; แกว่ง	21

木			mù —— ต้นไม้; ไม้	22
	木 • 田	果	guǒ —— ผล; ผลไม้; ผลของเหตุ	23
	木 • 乔, 喬	桥, 橋	qiáo —— สะพาน	24
	林 • 火	焚	fén —— เผาป่า; เผา	25
人			rén —— คน; มนุษย์	26
	人(亻) • 木	休	xiū —— พัก; หยุด; เลิก	27
	人(亻) • 寸	付	fù —— ส่ง; แจกจ่าย; ชำระ	28
	人(亻) • 圭	佳	jiā —— บริสุทธิ์; ดีงาม	29
子			zǐ —— เด็ก; เล็ก; เด็กชาย; คน	30
	子 • 瓜	孤	gū —— กำพร้า; โดดเดี่ยว; เสียหาย	31
	子 • 乃	孕	yùn —— ตั้งครรภ์; ครรภ์	32
	子 • 老(耂)	孝	xiào —— กตัญญู	33
女			nǚ —— ผู้หญิง; สาว	34
	女 • 口	如	rú —— สมดังใจ; รวากับ; เหมือน	35
	女 • 斗, 斗	妆, 妝	zhuāng — แต่งหน้า; เครื่องประดับ ประดาของผู้หญิง	36
	女 • 贝, 貝	婴, 嬰	yīng —— ทารก; เด็กแรกเกิด	37
目			mù —— ตา; หมายถึง; หัวข้อหลัก	38
	目 • 分	盼	pàn —— มอง; รอคอย; หวัง	39
	目 • 人	见, 見	jiàn —— ดู; มอง; เห็น; พบ; ความเห็น	40
	目 • 艮	眼	yǎn —— ดวงตา; ฐ; ข้อง	41
	见, 見 • 玉(王)	现, 現	xiàn —— แสดงให้เห็น; เห็นจริง กับตา; จริง; สด	42

口			kǒu —— ปาก; ช่องทาง; คน 43
	口 • 牛	告	gào —— ประกาศ; แจ้ง; บอก 44
	口 • 口口	品	pǐn —— ลิ้มรส; ประเมินค่า; ประเภท; ผลิตภัณฑ์ 45
	口 • 噪	噪	zào —— ผุ่งนกรร่อง; เส่ียงดั่งวุ่นวาย 46
心			xīn —— หัวใจ; จิตใจ; ความรู้สื่ก; ใจกลาง 47
	心 • 勿	忽	hū —— ไม่เส่ใจ; ละเลย; ที่ไม่คาคคิต; ในท่นที่ท่นไค 48
	心 • 门,門	闷,悶	mèn —— หน่าย; อีค้อด; หคหู่ 49
	心(忄) • 艮	恨	hèn —— เกล่ียด; เค่ียดเค้าน 50
手			shǒu —— มือ; วิธ่ี; ผู้ช่านาญ; คน 51
	手(扌) • 丁	打	dǎ —— ตี; ทุบ; ทำ; ปล่อยออก 52
	手(扌) • 夫	扶	fú —— พยุง; ช่วยเหลื่อ; เล่ียงคูด 53
	手(扌) • 屋	握	wò —— กุม; กำ; เช่ียวชาญ 54
又			yòu —— อีก; ท้ง; ด้วย 55
	又 • 耳	取	qǔ —— ถอน; เอาไป; ไค้รับ; กำหนด; เลือก 56
	又 • 火	灰	huī —— เถ้า; ผง; สีเทา; หม่นหมอง 57
	又 • 肉	有	yǒu —— มี; ครอบครอง 58
	有 • 贝,貝	贿,贿	huì —— การคิตตสินบน; สินบน 59
力			lì —— แรง; พละกำล้ง; ความสามารท 60
	力 • 田	男	nán —— ชาย; ผู้ชาย; เพศชาย 61
	力 • 口	加	jiā —— เติม; เพิ่ม; บวก 62
	力 • 少	劣	liè —— ด้อย; ต่ำ; เลว 63

止			zhǐ —— หยด; ระงับ; ห้าม; ควบคุม; เพ่ียง; แค 64
	止 • 人	企	qǐ —— เข่ียง; เฝ้ารอ; หวัง; ปรารธนา 65
	止 • 匕	此	cǐ —— น้ี; ขณ่น้ี 66
	止 • 口	足	zú —— พอ; เพ่ียงพอ; ขา 67
	足 • 人(亻)	促	cù —— กระตุน้; กระช่นชิต 68
糸			mì —— เส้นไหม 69
	糸(纟,纒) • 合	给,給	gěi —— บรรณากการ; มอบ; ให้; จัคทา; อุทิส 70
	糸(纟,纒) • 乚	纠,糾	jiū —— พันกัน; ชัดกัน; รวมกัน; ตรวจแก้ 71
	糸(纟,纒) • 屯	纯,純	chún —— บริสุทธี; ไ่ว่สิ่งเจือปน 72
宀			mián —— กระท่อม; เรือน 73
	宀 • 豕	家	jiā —— บ้าน; ครอบครัว 74
	宀 • 足	定	dìng —— กำหนด; แน่นอน 75
	宀 • 小月	宵	xiāo —— กลางคีน; คีค 76
工			gōng —— แรงงาน; งาน; ความมีฝ่ีมีมือ 77
	工 • 糸(纟,纒)	红,紅	hóng —— แดง; เด่น; ชัด; ช้อดี 78
	工 • 穴	空	kōng —— ช่องว่าง; พากฟ้า; โล่ง; ว่าง 79
	工 • 力	功	gōng —— กำล้ง; ผล (จากการกระทำ) 80

ประวัติอักษรจีน โดยสังเขป

ก่อนที่จะเจาะเข้าไปสู่ที่มา เบื้องหลัง และความหมายของอักษรจีนแต่ละตัว เรามาทำความรู้จักความเป็นมาของอักษรจีนอย่างคร่าว ๆ กันก่อนดีกว่าครับ

ตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ ชาวจีนโบราณอาศัยการผูกเชือกเป็นเงื่อนเป็นปมเพื่อช่วยในการนับจำนวน รวมไปถึงการบันทึกเรื่องราว 结绳记事 [jiéshéngjìshì] ขนาดของปมจะเป็นสิ่งกำหนดความสำคัญของเรื่อง หากเป็นใหญ่เรื่องโตหรือเรื่องสำคัญ ปมก็จะใหญ่ หากเรื่องราวที่ไม่สำคัญ ปมก็จะเล็ก อย่างไรก็ตาม การใช้เชือกในการบันทึกเรื่องราวนั้นยังไม่สามารถเรียกว่าเป็น ‘อักษร’ ได้ ทั้งนี้เมื่อเวลาผ่านไป ชาวจีนโบราณก็ได้อาศัยแค่การผูกเชือกเท่านั้นในการบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ แต่ยังใช้การวาดภาพในการบันทึกสิ่งต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งถูกพบได้ตามถ้ำหรือหน้าผาซึ่งเป็นแหล่งอาศัยของคนโบราณ จากจุดนี้เองอาจถือได้ว่าเป็นจุดกำเนิดของอักษรจีน ซึ่งเราสามารถจำแนกและเรียบเรียงอักษรแต่ละรูปตามลักษณะของการอุบัติขึ้นของมัน โดยเรียบเรียงไปตามยุคสมัยได้ดังนี้ครับ

甲骨文 [jiǎgǔwén] อักษรจารบนกระดูกเต่า หรือ อักษรกระดูกเต่าและกระดูกสัตว์ เกิดขึ้นในสมัยราชวงศ์ซาง 商朝 [Shāngcháo] (ประมาณ 1711-1106 ปีก่อน ค.ศ.) ถูกใช้บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับการศึกการสงคราม การเกษตร รวมไปถึงคำพยากรณ์ อักษรภาพที่พบเห็นส่วนใหญ่ถูกวาดจากภาพตามธรรมชาติ เช่น คน สัตว์ ต้นไม้ นอกจากนี้ยังปรากฏภาพของเครื่องมือเครื่องใช้ ไกล่ตัว อักษรในยุคนี้มักถูกจารึกด้วยมีดอยู่บนกระดูกสะบักของสัตว์ ซึ่งเป็นที่มาของชื่อภาษาจีน 甲骨文 [jiǎgǔwén] หมายถึง อักษรกระดูกสะบัก และยังสามารถพบเห็นได้บนกระดูกเต่า อักษรจะมีรูปร่างเป็นวงรีและมีขนาดเล็กใหญ่หลากหลายไปตั้งแต่ขนาดเท่าเมล็ดข้าวไปจนถึงความสูงประมาณนิ้วก้อย โดยในยุคต้นอักษรจะมีขนาดใหญ่ ส่วนในยุคกลางจะมีขนาดเล็กลง และในยุคปลายก็จะมีความเป็นระเบียบมากขึ้น

金文 [jīnwén] อักษรสัมฤทธิ์

จากรูปแบบที่มีความเป็นระเบียบมากขึ้นของอักษรกระดูกเต่ายุคปลาย อักษรจีนโบราณในยุคนี้ได้ถูก

พัฒนาขึ้นในสมัยราชวงศ์ซางถึงราชวงศ์โจว 周朝 [Zhōucháo] (1066-771 ปีก่อน ค.ศ.) ความหมายของอักษรแต่ละตัวเริ่มมีความซับซ้อนมากขึ้นเพื่อบรรยายความหมายนามธรรม และถูกใช้เพื่อสลักคำสั่งของชนชั้นผู้นำ พิธีการบูชาบรรพบุรุษ บันทึกเกี่ยวกับสงคราม การเดินทาง พระราชพิธี ต่างจากอักษรกระดูกเต่าที่สลักลงบนกระดูกสัตว์หรือกระดูกเต่า อักษรสัมฤทธิ์อาศัยการหลอมลงบนเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำจากโลหะ เช่น 鼎 [dǐng] กระถางสามขา หรือ 钟 [zhōng] ระฆัง ทำให้มีอีกชื่อเรียกหนึ่งว่า 钟鼎文 [zhōngdǐngwén] อักษรกระถางสามขาและระฆัง นั่นเป็นเหตุให้ลายเส้นของอักษรในยุคนี้มีความหนักและหนานั่นเอง

篆书 [zhuànwén] อักษรจ้วน

อักษรสัมฤทธิ์ถูกสืบทอดต่อมาจนถูกพัฒนาในยุคจั้นกั๋ว 战国 [Zhànguó] (770-221 ปีก่อน ค.ศ.) กลายเป็น 大篆 [dàzhuàn] อักษรด้าจ้วนในสมัยกษัตริย์โจวหวัง 周王 [Zhōu Wáng] ราชวงศ์โจวตะวันตก 西周朝 [Xī Zhōucháo] อักษรด้าจ้วนนี้ได้ถูกใช้อย่างแพร่หลาย จนกระทั่งฉินสื่อหวงตี้หรือฉินซีฮ่องเต้ 秦始皇帝 [Qín Shǐ Huángdì] ได้รวมแผ่นดินจีนเข้าเป็นหนึ่ง (221 ปีก่อน ค.ศ.) และทรงมีพระดำริที่จะปฏิรูปและสร้างอักษรที่เป็นมาตรฐานขึ้นมา มหาอำมาตย์แห่งยุคหลี่ชื่อ 李斯 [Lǐ Sī] จึงนำอักษรด้าจ้วนที่ถูกใช้ในรัฐฉินมาดัดแปลงให้ง่าย ชัดเจนและบางกว่าอักษรด้าจ้วน กลายเป็นที่มาของ 小篆 [xiǎozhuàn] อักษรเสี่ยวจ้วน ซึ่งได้ถูกประกาศใช้ไปทั่วทั้งแผ่นดินจีน

隶书 [lìshū] อักษรลี่ชู่ หรือ อักษรทาส

แม้จะมีอักษรมาตรฐานเกิดขึ้นแล้ว แต่อักษรจีนก็ยังคงถูกปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้มีเรื่องเล่าว่า ฉิงเหมี่ยว 程邈 [Chéng Miǎo] ผู้ต้องโทษคุมขังสมัยราชวงศ์ฉิน เห็นว่าอักษรเสี่ยวจ้วนยังเขียนได้ยากทำให้เขียนได้ช้า จึงทดลองปรับโครงสร้างกลมนให้กลายเป็นสี่เหลี่ยม เปลี่ยนขีดที่หักงอเป็นเส้นที่เหยียดตรงมากขึ้น ลดทอนความซับซ้อนลงไป ถือเป็นจุดที่เปลี่ยนแปลงอักษรภาพโบราณให้กลายเป็นอักษรสัญลักษณ์อย่างเต็มตัว และด้วยการประดิษฐ์อักษรนี้จึงทำให้ฉิงเหมี่ยว

ต่อมาได้รับการแต่งตั้งเป็นอาลักษณ์ในราชสำนักของจีนซีฮ่องเต้ สำหรับชื่ออักษรก็ถูกขนานนามว่า 隶书 [lìshū] อักษรทาส สื่อถึงอักษรที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นโดยนักโทษหรือทาสนั่นเอง หลังจากนั้น เป็นต้นมา อักษรลีซูก็ถูกใช้กันอย่างแพร่หลาย และถูกดัดแปลงมาใช้เป็นอักษรมาตรฐานในราชวงศ์ฮั่น 汉朝 [Hàncháo] เรียกว่า 汉隶 [hànlì] อักษรอันลี่ ซึ่งมีความสง่างามมากขึ้น

楷书 [kǎishū] อักษรข่ายซู หรือ อักษรมาตรฐาน

กำเนิดขึ้นหลังราชวงศ์เว่ยจิน 魏晋 [Wèi Jin] (ค.ศ. 220-316) มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยม ลดทอนความหึงงอที่ยังหลงเหลือมาจากสมัยอักษรเสี่ยวจ้วนลงไปอีก ใช้เส้นตรงที่เขียนกับความหนักเบาในการเขียนเข้ามาช่วย เกิดเป็นอักษรที่มีความประณีตบรรจง สดุดคราบของอักษรภาพโบราณออกไปโดยสิ้นเชิง จนต่อมาได้กลายเป็นรูปแบบมาตรฐานของอักษรจีนในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมี 草书 [cǎoshū] อักษรเฉาซู หรือ อักษรหวัด ที่บ้างก็ว่าเกิดขึ้นภายหลังอักษรลีซู บ้างก็ว่าเกิดขึ้นภายหลังยุคอักษรข่ายซู ซึ่งอักษรเฉาซูนี้เป็นการเขียนอย่างรวดเร็วด้วยเส้นเพียงไม่กี่เส้น ไม่ยึดตามกรอบสี่เหลี่ยมหรือขั้นตอนในการเขียน และต่อมายังเกิดการนำการเขียนของอักษรข่ายซูกับอักษรเฉาซูมาผสมผสานกันเป็น 行书 [xíngshū] อักษรสิงซู เป็นอักษรที่มีลักษณะแถมหวัดแถมบรรจง

繁体字 [fántǐzì] อักษรจีนตัวเต็ม และ 简体字 [jiǎntǐzì] อักษรจีนตัวย่อ

อักษรข่ายซูต่อมาได้เป็นที่แพร่หลายและได้กลายเป็นแม่พิมพ์ของ 繁体字 [fántǐzì] อักษรจีนตัวเต็มที่ถูกใช้มาตั้งแต่สมัยราชวงศ์เหนือใต้ 南北朝 [Nánběicháo] (ค.ศ. 420-581) จนเมื่อถึงสมัยราชวงศ์สุย 隋朝 [Suícháo] (ค.ศ. 582-617) และ ราชวงศ์ถัง 唐朝 [Tángcháo] (ค.ศ. 618-907) ก็เริ่มมีการย่ออักษรโดยการนำเอาความเร็วและความง่ายของอักษรเฉาซูและอักษรสิงซูมาผสมผสานและพัฒนาต่อเพื่อให้เหมาะกับลักษณะการใช้งานในชีวิตประจำวันที่ต้องการความฉับไวในการเขียน เวลาผ่านไปการย่ออักษรได้ถูกขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการอยู่หลายครั้งหลายครา โดยครั้งแรกนั้นเริ่มจากขบวนการวัฒนธรรมใหม่ของประเทศจีน 新文化运动 [Xīnwénhuà Yùndòng] (ค.ศ. 1919-1949) แต่ทว่าไม่เป็นผลสำเร็จ ต่อมารัฐบาลจีนก็มีความ

พยายามที่จะประกาศใช้แบบแผนอักษรจีนตัวย่อ (ค.ศ. 1956) รวมไปถึงประกาศตารางแสดงอักษรจีนตัวย่อ (ค.ศ. 1964) แต่กลับไม่ได้รับการยอมรับจากวงการภาษาศาสตร์ เพราะการลดรูปอักษรที่เกินความจำเป็น เป็นเหตุให้รัฐบาลจีนต้องจัดตั้งหน่วยงานอักษรจีนเฉพาะกิจ 文字工作委员会 [Wénzì Gōngzuò Wēiyuánhui] ขึ้นเพื่อปรับปรุงการย่ออักษรจีนอีกครั้ง และนำมาสู่ 简体字 [jiǎntǐzì] อักษรจีนตัวย่อในปัจจุบันซึ่งมีจำนวนหนึ่งพ้นกว่าตัว นับเป็นหนึ่งในสามของตัวอักษรจีนที่ใช้อยู่ซึ่งมีประมาณ 3,500 ตัว ระบบการย่อนี้จะถูกบังคับใช้ในการศึกษาและการสื่อสารของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน (จีนแผ่นดินใหญ่) และสิงคโปร์ ส่วนอักษรจีนตัวเต็มยังคงใช้อยู่ในฮ่องกง มาเก๊า และสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) รวมไปถึงชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลในต่างประเทศที่ตั้งถิ่นฐานชุมชนชาวจีนก่อนอักษรจีนตัวย่อจะแพร่หลาย

และสำหรับอักษรที่อยู่ใน *เจาะอักษรจีน* เล่มนี้จะแสดงอักษรจีนโบราณในยุคต่าง ๆ ไล่ไปตั้งแต่อักษรกระดองเต่าไปจนถึงอักษรในยุคปัจจุบัน โดยอักษรในยุคปัจจุบันจะขอใช้แบบอักษรข่ายซูหรืออักษรมาตรฐานมาแสดงรูปแบบของอักษรจีนตัวเต็มและตัวย่อ ตอนนี้ก็เรียกได้ว่าเรารู้จักอักษรจีนแต่ละยุคแต่ละสมัยกันพอสมควรแล้ว ก็ถึงเวลาที่จะมาดูอักษรจีนแต่ละตัวกันแล้วครับ ว่ามันมีที่มาที่ไปและมีการพัฒนาทางความหมายอย่างไร มาดูกันเลยครับ

日

／
rì
／
พระอาทิตย์; วัน

日 中
早

zǎo — อรุณ; เช้า

日 干
旱

hàn — แห้ง; แล้ง; ขาดน้ำ

日 乍
昨

zuó — เมื่อวาน; อดีต

rì
พระอาทิตย์; วัน

日

日

rì
พระอาทิตย์; วัน

日

日 [rì] ในสมัยอักษรกระดองเต่าเป็นภาพที่มีลักษณะคล้ายกับสี่เหลี่ยมหรือห้าเหลี่ยม ด้านในมีจุดหรือขีดอยู่หนึ่งแฉก มีนัยถึง เทพวัตถุบนปากฟ้า จุดหรือแฉกแสดงถึงรูปร่างของเทพวัตถุ ส่วนรูปเหลี่ยมด้านนอกแสดงถึง รัศมีแห่งแสงของมัน จึงหมายความว่า ดวงอาทิตย์ที่ส่องแสงบนปากฟ้าในยามกลางวัน ต่อมาตัวอักษรก็ค่อย ๆ พัฒนารูปจนกลายเป็นรูปสี่เหลี่ยมที่มีขีดอยู่ด้านในหนึ่งขีดดังปัจจุบัน ส่วนในด้านความหมายก็ถูกขยายความไปถึง วัน และ กลางวัน จากนั้นของเวลาระหว่างที่ดวงอาทิตย์ขึ้นและตก และยังหมายถึง วัน ในเชิงของหน่วยเวลาที่เท่ากับยี่สิบสี่ชั่วโมง

ตัวอย่างคำศัพท์			ตัวอย่างประโยค
日出	rìchū	พระอาทิตย์ขึ้น	这个房子向东， 适合看日出。 Zhège fángzi xiàng dōng, shìhé kàn rìchū. บ้านหลังนี้หันไปทางทิศตะวันออก มองเห็นพระอาทิตย์ขึ้นอย่าง เหมาะเจาะ
日子	rìzi	วันเวลา	
日常	rìcháng	ประจำวัน	
一日三秋	yīrìsānqiū	หนึ่งวันดังสามฤดู ไปไม่ร่วง*	
❖ เป็นสำนวนที่หมายถึง คิดถึงใครอย่างใจจดใจจ่อ เปรียบเทียบเหมือนไม่ได้เจอกันเพียงวันเดียว ราวกับห่างกันสามฤดูไปไม่ร่วง โดยอาจพูดได้อีกแบบว่า 一日不见，如隔三秋。 [yī rì bùjiàn, rú gé sānqiū.]			

中 早

zǎo
อรุณ; เช้า

日

早

中 早

zǎo
อรุณ; เช้า

日

早 [zǎo] ในสมัยอักษรกระดองเต่าประกอบด้วยอักษรภาพของ 日 [rì] และ 中 [chē] โดย 中 [chē] ในอดีตเป็นเส้นที่มีแฉกสามแฉกแยกออกมาทางด้านบน แฉกทั้งสามแสดงถึงใบของต้นหญ้า หรือใบอ่อนของต้นกล้า ที่งอกออกมาจากลำต้นที่เป็นเส้นหลัก ทำให้ 中 [chē] หมายถึง หญ้า หรือ ต้นกล้า

ดังนั้น เมื่อ 日 [rì] ดวงอาทิตย์ อยู่ด้านบน 中 [chē] หญ้า จึงหมายถึง พระอาทิตย์กำลังเบิกฟ้า ต้นไม้ใบหญ้างำลังรับแสงอ่อนยามรุ่งอรุณ ทั้งนี้ในอักษรภาพบางสมัย 中 [chē] ถูกเขียนเพี้ยนไปเป็น 甲 [jiǎ] บ้าง แต่สุดท้ายก็กลับมาใช้ 中 [chē] ดั้งเดิม และค่อย ๆ กลายเป็น 早 [zǎo] หมายถึง อรุณ เช้า และยังขยายความไปถึง ก่อน ช่วงเริ่ม จากนั้นของช่วงเช้าที่เป็นช่วงเวลาแรกของวัน

ตัวอย่างคำศัพท์

早安	zǎo'ān	อรุณสวัสดิ์
早晨	zǎochén	ยามเช้า
老早	lǎozǎo	เช้ามาก ๆ
早春	zǎochūn	ช่วงเริ่มต้นของฤดูใบไม้ผลิ
早熟	zǎoshú	ก่อนวัย; แก่แดด (แปลตรงตัวว่า สุกก่อนเวลา)

ตัวอย่างประโยค

他的孩子显得有点早熟。

Tā de háizi xiǎnde yǒudiǎn zǎoshú.

ลูกเขาดูทำทางจะแก่แดดนิด ๆ นะ

干 旱

hàn
แห้ง; แล้ง; ขาดน้ำ

日

旱

干 旱

hàn
แห้ง; แล้ง; ขาดน้ำ

日

旱 [hàn] ในสมัยอักษรจ้วนประกอบด้วยอักษรภาพของ 日 [rì] กับ 干 [gān] โดย 干 [gān] ในอดีต เป็นภาพที่มีรูปร่างคล้ายกับ 丫 ง่ามไม้แหลม และมี 十 กากบาท หรือ จุดแต้มอยู่ตรงกลาง ซึ่งนัยถึง มือ หรือ กำปั้น รวมกันจึงหมายถึง การจับอาวุธไม้แหลมเพื่อทำการรบหรือการล่า ต่อมา 干 [gān] ยังได้ผนวกความหมายของ 乾 [qián] ความร้อนจากดวงอาทิตย์ที่แผดเผาจนน้ำ กลายเป็นไอระเหย* ทำให้ 干 [gān] มีความหมายรวมถึง ร้อนจนไร้ความชื้น หรือ แห้ง ได้อีกด้วย

ดังนั้น เมื่อ 日 [rì] ดวงอาทิตย์ อยู่ด้านบน 干 [gān] ร้อนจนไร้ความชื้น จึงหมายถึง มีแดดจัด แห้งแล้งเป็นเวลานาน ส่วนปัจจุบัน 旱 [hàn] ถูกใช้หมายความว่า แห้ง แล้ง รวมไปถึง ขาด หรือปราศจากน้ำ ได้อีกด้วย

ตัวอย่างคำศัพท์			ตัวอย่างประโยค
干旱	gānhàn	แห้งแล้ง	因为旱灾，我们没有足够的食物可吃。 Yīnwèi hànzāi, wǒmen méiyǒu zúgòu de shíwù kěchī. เพราะว่าภัยแล้ง พวกเราจึงไม่มีอาหารเพียงพอที่จะรับประทาน
旱季	hànjì	ฤดูแล้ง	
旱灾	hànzāi	ภัยแล้ง	
旱冰	hànbīng	โรลเลอร์สเก็ต	

- ❖ ในระบบอักษรจีนตัวเต็ม 乾 [qián] ยังคงถูกใช้ในความหมาย ระเหิด หรือ ระเหยจนแห้ง แต่อ่านออกเสียงว่า gān เช่น 乾冰 [gānbīng] น้ำแข็งแห้ง 乾果 [gānguǒ] ผลไม้แห้ง เป็นต้น
- ❖ ในระบบอักษรจีนตัวย่อ 干 ยังผนวกเอาความหมาย 幹 [gàn] ในอักษรจีนตัวเต็มซึ่งหมายถึง ทำ กระทำ และ ลำต้นต้นไม้ มาอีกด้วย โดยจะอ่านออกเสียงว่า gàn เหมือนอักษรจีนตัวเต็ม และในระบบอักษรจีนตัวเต็ม 榦 [gàn] ยังสามารถใช้ทดแทน 幹 [gàn] ในความหมายของลำต้นต้นไม้ได้อีกด้วย

乍 昨
𠂇 𠂇 · 𠂇

／
zuó
เมื่อวาน; อดีต
／

日

昨

乍 昨
𠂇 𠂇 · 𠂇

／
zuó
เมื่อวาน; อดีต
／

日

昨 [zuó] ในสมัยอักษรสัมฤทธิ์เกิดขึ้นจากอักษรภาพของ 日 [rì] และ 乍 [zhà] โดย 乍 [zhà] ในอดีตเป็นภาพของมีด ด้านบนเป็นใบมีดที่มีรอยบากอยู่ข้าง ๆ แต่ต่อมาใบมีดและรอยบากได้เข้ามารวมกัน อักษรภาพนี้สมัยก่อนจึงมีความหมายถึง การใช้มีดในการแกะสลักผ่าตัดไม้ ให้เกิดเป็นเครื่องมือเครื่องมือต่าง ๆ แต่สุดท้ายความหมายได้เปลี่ยนไปและหมายถึง ต้นกำเนิด หรือ ระยะเวลาที่เพิ่งผ่านไป จากนั้นของเครื่องมือไม้เครื่องมือที่ต้องผ่านการแกะสลักผ่าตัดมาก่อน

ดังนั้นเมื่อ 日 [rì] วัน มารวมกับ 乍 [zhà] เวลาที่เพิ่งผ่านไป จึงกลายเป็น 昨 [zuó] มีความหมายถึง วันที่เพิ่งสิ้นสุดไป นอกจากนี้ยังสามารถขยายความถึง อดีต ได้อีกด้วย

ตัวอย่างคำศัพท์

昨天/昨日 | zuótiān/zuórì | เมื่อวาน
昨晚/昨夜 | zuówǎn/zuóyè | คืนวาน

ตัวอย่างประโยค

昨日不会重现。
Zuórì bù huì chóng xiàn.
วันวานไม่มีวันหวนคืน

山

／
shān
ภูเขา
／

山 宗
崇

chóng — ชุนเขา; สูงใหญ่;
เคารพนับถือ

山 鳥, 鳥
島, 島

dǎo — เกาะ

山 朋
崩

bēng — พัง; แตก; ทลาย

shān
ภูเขา

山

山

shān
ภูเขา

山

山 [shān] ในสมัยอักษรกระดองเต่าเป็นภาพของภูเขาสามลูกที่เรียงติดกัน จึงมีความหมายถึง ภูเขา ต่อมาได้มีการลดทอนรูปอักษรจากที่เป็นขีดหยักก็กลายเป็นเส้นตรงในแนวตั้งติดกับเส้นนอนที่เป็นพื้นดิน และกลายเป็นที่มาของอักษรในปัจจุบัน แต่ก็ยังคงมีความหมายเหมือนในอดีต

ตัวอย่างคำศัพท์

ตัวอย่างประโยค

山峰	shānfēng	ยอดเขา
冰山	bīngshān	ภูเขาน้ำแข็ง
山脉	shānmài	เทือกเขา
山谷	shāngǔ	หุบเขา

喜马拉雅山是世界上最高的山脉。
Xǐmǎlāyǎ Shān shì shìjiè shàng zuìgāo de shānmài.
เทือกเขาหิมาลัยเป็นเทือกเขาที่สูงที่สุดในโลก

宗 崇
宗 崇 · 崇

chóng
ขุนเขา; สูงใหญ่; เคารพนับถือ

山

崇

宗 崇
宗 崇 · 崇

chóng
ขุนเขา; สูงใหญ่; เคารพนับถือ

山

崇 [chóng] ในสมัยอักษรจ้วน เป็นอักษรภาพของ 山 [shān] และ 宗 [zōng] ประกอบกัน ซึ่ง 宗 [zōng] ในอดีตเป็นภาพของ 宀 [mián] เรือน ด้านในมี 示 [shì] เป็นสัญลักษณ์ ที่สื่อถึง การบูชา จากขีดนอนสองเส้นแสดงถึง เบื้องบน หรือ ฟากฟ้า ขีดแนวตั้งมีนัยถึง ทิศทาง ส่วนขีดด้านข้างสองขีดเป็นอักษรภาพของ 丩 [bā] เป็นตัวแทนของ 令 [lì] เสียงกระซิบพึมพำ ทำให้ 宗 [zōng] หมายถึง สถานที่ที่ใช้บูชาบรรพบุรุษหรือสรวงสวรรค์ และต่อมายังหมายถึง บรรพบุรุษ รวมไปถึง สำนัก หรือ ลัทธิ จากนั้นยืมอีกด้วย

ดังนั้น เมื่อ 山 [shān] ภูเขา อยู่ด้านบน 宗 [zōng] ซึ่งมีนัยถึง การบูชาและบรรพบุรุษ จึงกลายเป็น 崇 [chóng] หมายถึง ต้นตอของภูเขาที่ยิ่งใหญ่กว่าภูเขาลูกอื่น ๆ หรือ ขุนเขา นั่นเอง ต่อมา 宗 [zōng] ยังขยายความถึง สูงใหญ่ จากนั้นของขุนเขา รวมไปถึง เคารพนับถือ จากนั้นของการบูชา อีกด้วย

ตัวอย่างคำศัพท์

崇山	chóngshān	เทือกเขา; ขุนเขา
崇高	chónggāo	สูงส่ง
尊崇	zūnchóng	เคารพนับถือ
崇拜	chóngbài	เคารพเลื่อมใส; เคารพบูชา

ตัวอย่างประโยค

李老师是我最崇拜的人。

Lǐ lǎoshī shì wǒ zuì chóngbài de rén.

คุณครูที่ดีที่สุดคนที่ผมเคารพบูชาที่สุด

鸟, 鳥 岛, 島

/
dǎo
เกาะ
/

山

岛, 島

鸟, 鳥 岛, 島

/
dǎo
เกาะ
/

山

岛, 島 [dǎo] ในสมัยอักษรจวินเป็นอักษรภาพของคำสองคำ คือ 山 [shān] และ 鸟, 鳥 [niǎo] ประกอบกัน โดย 鸟, 鳥 [niǎo] แรกเริ่มเป็นภาพของนกที่กำลังยืนอยู่ ด้านบนเป็นหัว ด้านซ้ายล่างเป็นขา ด้านขวาล่างเป็นปีก อักษรภาพนี้จึงหมายถึง สัตว์ปีกที่บินได้ หรือ นก นั่นเอง นอกจากนี้ยังมีอักษรภาพบางตัวที่วาดชนนกไว้บนตัวนก แต่ยุคต่อมาก็ถูกลดทอนรูปลง จนกลายเป็น 鳥 [niǎo] ในอักษรจีนตัวเต็ม และ 鸟 [niǎo] อักษรจีนตัวย่อ ซึ่งก็ยังคงหมายถึง นก เช่นเดิม

ดังนั้น เมื่อ 山 [shān] ภูเขา รวมกับ 鸟 [niǎo] นก จึงหมายถึง เขาหรือผืนดินที่ถูกน้ำล้อมรอบและมีนกเกาะอาศัยอยู่ สำหรับรูปร่างของตัวอักษรบ้างก็พบว่า 山 [shān] อยู่ด้านบน และ 鳥 [niǎo] อยู่ด้านล่าง กลายเป็น 𪔐 [dǎo] และบ้างก็พบว่า 山 [shān] อยู่ด้านซ้าย ส่วน 鳥 [niǎo] อยู่ด้านขวา กลายเป็น 𪔐 [dǎo] แต่สุดท้ายก็เลือกสืบทอดเอารูปแบบดั้งเดิมไว้และกลายเป็น 岛 [dǎo] ในอักษรจีนตัวเต็มและถูกลดรูปเป็น 岛 [dǎo] อักษรจีนตัวย่อและหมายถึง เกาะ ในปัจจุบัน

ตัวอย่างคำศัพท์			ตัวอย่างประโยค
岛屿	dǎoyǔ	เกาะ; เกาะแก่ง	我想在热带岛屿上度假。 Wǒ xiǎng zài rèdài dǎoyǔ shang dùjià. ฉันอยากไปพักร้อนบนเกาะเขตร้อน
海岛	hǎidǎo	เกาะในทะเล	
岛国	dǎoguó	ประเทศหมู่เกาะ; ประเทศที่เป็นเกาะ	

朋

崩

耳旁·山

bēng

พัง; แตก; ทลาย; ถล่ม

山

崩

朋

崩

耳旁·山

bēng

พัง; แตก; ทลาย; ถล่ม

山

崩 [bēng] ในสมัยอักษรจวนเป็นอักษรภาพของ 山 [shān] และ 朋 [péng] ประกอบกัน โดย 朋 [péng] ในอดีตเป็นภาพของ 玉 [yù] หยก หรือ สร้อยหยกที่อยู่คู่กันสองเส้นถูกเรียงร้อยติดกันกับเชือกด้านบน ทำให้หมายถึง สร้อยหยกสองเส้นที่ถูกร้อยผูกติดกัน ต่อมาตัวอักษรได้เปลี่ยนแปลงไป โดยสร้อยหยกเพิ่มจำนวนขึ้น และเชือกก็ยาวคดเคี้ยวขึ้น แต่สุดท้ายถูกเขียนเพี้ยนไปจนกลายเป็น 朋 [péng] ที่มี 月 [yuè] สองตัวในที่สุด*

ดังนั้นเมื่อ 山 [shān] ภูเขาอยู่ด้านซ้ายของ 朋 [péng] ที่นำมายัง ต่อเนื่อง ติดต่อกัน จึงหมายถึง ภูเขาหลายลูกที่พังทลายลงอย่างต่อเนื่อง สุดท้าย 山 [shān] ถูกย้ายไปไว้ด้านบนกลายเป็น 崩 [bēng] ในปัจจุบัน และหมายถึง พัง แตก ทลาย ถล่ม จากนัยของภูเขาที่พังทลายลง

ตัวอย่างคำศัพท์

ตัวอย่างประโยค

雪崩	xuěbēng	หิมะถล่ม
崩塌	bēngtā	พังทลาย
崩溃	bēngkuì	แตกสลาย
崩裂	bēngliè	แตกระเบิด

发生这件事后，
他好像精神崩溃了。
Fāshēng zhè jiàn shì hòu, tā
hǎoxiàng jīngshén bēngkuìle.
หลังจากเกิดเรื่องนี้ขึ้น ดูเหมือนเขาจะสติ
แตกไปแล้ว

❖ ปัจจุบัน 朋 [péng] หมายถึง เพื่อน จากนัยของสร้อยหยกที่ผูกพันกัน เหมือนความสัมพันธ์ของบุคคล เช่น 朋友 [péngyou] เพื่อน เป็นต้น

土

/
tǔ
ดิน; ท้องถิ่น;
ชนบท
/

土 旦
坦

tǎn — ราบเรียบ;
ตรงไปตรงมา

土 黑
墨

mò — หมึก; ดำ;
งานวาดเขียน

土 鹿/小
尘, 塵

chén — ฝุ่น; ผง

tǔ
ดิน; ท้องถิ่น; ชนบท

tǔ
ดิน; ท้องถิ่น; ชนบท

土 [tǔ] ในสมัยอักษรสัมฤทธิ์เป็นภาพของเนินดินที่นูนขึ้นมาจากผืนดินหรือเส้นขอบฟ้า แต่มสามแต้มที่อยู่รอบ ๆ ภาพเนิน แสดงถึง เศษฝุ่นเศษดินรอบ ๆ บริเวณ อักษรภาพนี้จึงหมายถึง เนินดินที่สูงชัน ในบริเวณพื้นราบ ต่อมารูปร่างถูกเปลี่ยนแปลงไป โดยภาพเนินดินและเศษฝุ่นผงบนผืนดิน ถูกลดทอนเหลือเพียงขีดที่ตั้งฉากกับเส้นแนวนอน และมีการเติมจุดไว้ตรงกลางเส้นแนวดัง ก่อนที่จุดนั้นจะกลายเป็นขีดตรง กลายเป็นที่มาของ 土 [tǔ] ในปัจจุบัน สำหรับด้านความหมายก็ถูกขยายความไปถึง ดิน ผืนดิน จากนั้นที่เนินดินตั้งอยู่บนผืนดิน นอกจากนี้ยังหมายถึง ท้องถิ่น พื้นที่เมือง หรือ ชนบท จากนั้นของดินและผืนดิน

ตัวอย่างคำศัพท์

土壤	tǔrǎng	ดิน
土地	tǔdì	ดินแดน; ผืนดิน; แผ่นดิน
土语	tǔyǔ	ภาษาถิ่น; ภาษาชนบท
老土	lǎotǔ	คนบ้านนอก

ตัวอย่างประโยค

这块土地的主人打算把入口封起来。

Zhè kuài tǔdì de zhǔrén dǎsuàn bǎ rùkǒu fēng qǐlái.

เจ้าของที่ดินผืนนี้วางแผนที่จะปิดกั้นทางเข้า